Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 27. septembra 2012*

„Skupna kmetijska politika — Skupna ureditev trgov — Proizvajalci sladkorja in izoglukoze — Izračun proizvodnih dajatev — Veljavnost načina izračuna, pri katerem se upoštevajo fiktivni zneski nadomestil za sladkor, izvožen brez nadomestil — Retroaktivna veljavnost uredbe — Menjalni tečaj — Prisoditev obresti“

V združenih zadevah C-113/10, C-147/10 in C-234/10,

katerih predmet so predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki so jih vložili Finanzgericht Düsseldorf (C-113/10) (Nemčija), High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (C-147/10) (Združeno kraljestvo), in Tribunal de grande instance de Nanterre (C-234/10) (Francija) z odločbami z dne 22. februarja, 12. marca in 6. maja 2010, ki so prispele na Sodišče 2. in 29. marca ter 12. maja 2010, v postopkih

Zuckerfabrik Jülich AG (C-113/10)

proti

Hauptzollamt Aachen,

British Sugar plc (C-147/10)

proti

Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs,

in

Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable (C-234/10)

proti

Directeur général des douanes et droits indirects,

Receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, A. Prechal, sodnica, K. Schiemann, L. Bay Larsen (poročevalec), sodnika, in C. Toader, sodnica,

* Jeziki postopka: nemščina, angleščina in francoščina.

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodni tajnik: K. Malacek, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 30. junija 2011,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za Zuckerfabrik Jülich AG H.-J. Prieß in B. Sachs, odvetnika,

— za British Sugar plc K. Lasok, QC, in G. Facenna, barrister,

— za Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable, N. Coutrelis, odvetnik,

— za nemško vlado T. Henze in J. Möller, zastopnika,

— za vlado Združenega kraljestva S. Hathaway in H. Walker, zastopnika,

— za francosko vlado G. de Bergues in B. Cabouat, zastopnika,

— za špansko vlado F. Díez Moreno, zastopnik,

— za litovsko vlado R. Mackevičienė in R. Krasuckaitė, zastopnici,

— za avstrijsko vlado E. Riedl, zastopnik,

— za Evropsko komisijo P. Rossi, B. Schima, D. Bianchi in K. Banks, zastopniki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 27. oktobra 2011

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo v glavnem na veljavnost Uredbe Komisije (ES) št. 1193/2009 z dne 3. novembra 2009 o popravku uredb (ES) št. 1762/2003, (ES) št. 1775/2004, (ES) št. 1686/2005 in (ES) št. 164/2007 o določitvi zneskov za proizvodne dajatve v sektorju sladkorja za tržna leta 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006 (UL L 321, str. 1).

2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru sporov med Zuckerfabrik Jülich AG (v nadaljevanju: Jülich) in Hauptzollamt Aachen, med British Sugar plc (v nadaljevanju: British Sugar) in Rural Payments Agency, an Executive Agency of the Department for Environment, Food & Rural Affairs (v nadaljevanju: Rural Payments Agency), ter med Tereos – Union de coopératives agricoles à capital variable (v nadaljevanju: Tereos) ter directeur général des douanes et droits indirects in receveur principal des douanes et droits indirects de Gennevilliers (Francija), in sicer zaradi dajatev, plačanih bodisi za vsa tržna leta od 2002/2003 do 2005/2006 bodisi za posamezna izmed njih.

Pravni okvir

3 Člen 8(1) Sklepa Sveta z dne 29. septembra 2000 o sistemu virov lastnih sredstev Evropskih skupnosti (2000/597/ES, Euratom) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 1, zvezek 3, str. 200) določa, da države članice zbirajo lastna sredstva Evropskih skupnosti, kot so zlasti dajatve, predvidene v okviru skupne ureditve trgov v sektorju sladkorja, v skladu z nacionalnimi pravili, uvedenimi z zakoni in drugimi predpisi, ki se po potrebi prilagodijo, da izpolnjujejo zahteve pravil Skupnosti.

4 Glede teh dajatev isto velja na podlagi člena 8(1) Sklepa Sveta z dne 7. junija 2007 o sistemu virov lastnih sredstev Evropskih skupnosti (2007/436/ES, Euratom) (UL L 163, str. 17), s katerim je bil v skladu z njegovim členom 10 razveljavljen Sklep 2000/597 z učinkom od 1. januarja 2007.

5 Uredba Sveta (ES) št. 1260/2001 z dne 19. junija 2001 o skupni ureditvi trgov za sladkor (UL L 178, str. 1, v nadaljevanju: temeljna uredba), ki je bila razveljavljena z Uredbo Sveta (ES) št. 318/2006 z dne 20. februarja 2006 o skupni ureditvi trgov v sektorju sladkorja (UL L 58, str. 1), je določala zlasti sistem samofinanciranja sektorja sladkorja s proizvodnimi dajatvami.

6 V skladu z enajsto uvodno izjavo temeljne uredbe skupna ureditev trgov za sladkor temelji po eni strani na načelu, da je proizvajalec polno finančno odgovoren za izgubo v vsakem tržnem letu, ki ob upoštevanju kvot izhaja iz prodaje tistega dela proizvodnje Skupnosti, ki presega notranjo porabo Skupnosti, in po drugi strani na diferenciaciji cenovnih jamstev za prodajo, ki izražajo proizvodno kvoto, dodeljeno posameznim podjetjem.

7 V skladu s trinajsto uvodno izjavo te uredbe bodo proizvajalci še naprej prevzeli finančno odgovornost s plačilom osnovne proizvodne dajatve za vso proizvodnjo sladkorja A in B, omejeno na 2 % intervencijske cene za beli sladkor, ter dajatve B, ki se plačuje za proizvodnjo sladkorja B do največ 37,5 % prej navedene cene. Ker s temi omejitvami ni mogoče doseči samofinanciranja sektorja za nekatera tržna leta, je v takšnih primerih treba zaračunati dodatno dajatev.

8 V štirinajsti uvodni izjavi je navedeno:

„Zaradi enakopravnega obravnavanja je treba dodatno dajatev obračunati za vsako podjetje na osnovi njegovega deleža v prihodkih iz proizvodnih dajatev, ki jih je plačalo za določeno tržno leto. Zato se določi koeficient za celotno Skupnost, ki predstavlja razmerje med določeno skupno izgubo in skupnimi prihodki iz proizvodnih dajatev za zadevno tržno leto. Prav tako je treba določiti pogoje, pod katerimi prodajalci sladkorne pese in sladkornega trsa sodelujejo pri odpravljanju nepokritih izgub za zadevno tržno leto.“

9 V zvezi z izračunom teh dajatev je v členu 15 temeljne uredbe določeno:

„1. Pred koncem vsakega tržnega leta se ugotovi:

(a) predvideno proizvodnjo sladkorja A in B, izoglukoze A in B ter inulinskega sirupa A in B, ki se pripiše zadevnemu tržnemu letu;

(b) predvideno količino sladkorja, izoglukoze in inulinskega sirupa, ki se v tekočem tržnem letu proda za porabo v Skupnosti;

(c) presežek, ki se izvozi in se izračuna tako, da se količina iz (b) odšteje od količine iz (a);

(d) predvideno povprečno izgubo ali povprečni dohodek na tono sladkorja glede na izvozne obveznosti, ki jih je treba izpolniti v tekočem tržnem letu.

Ta povprečna izguba ali povprečni dohodek ustreza razliki med skupnim zneskom nadomestil in skupnim zneskom dajatev glede na skupno tonažo zadevnih izvoznih obveznosti;

(e) predvideno skupno izgubo ali dohodek, ki se izračuna tako, da se presežek iz (c) pomnoži s povprečno izgubo ali dohodkom iz (d).

2. Pred koncem tržnega leta 2005/2006 in brez poseganja v člene 10(3), (4), (5) in (6) se za tržna leta [od] 2001/2002 do 2005/2006 kumulativno ugotovi:

(a) presežek za izvoz, ki se izračuna na osnovi končne proizvodnje sladkorja A in B, izoglukoze A in B ter inulinskega sirupa A in B in končne proizvodnje sladkorja, izoglukoze in inulinskega sirupa, ki se proda za porabo v Skupnosti;

(b) povprečno izgubo ali dohodek na tono sladkorja, ki izhaja iz skupne izvozne obveznosti in se izračuna z uporabo metode iz drugega pododstavka odstavka 1(d);

(c) skupno izgubo ali dohodek, ki se izračuna tako, da se presežek iz (a) pomnoži s povprečno izgubo ali dohodkom iz (b);

(d) skupni znesek zaračunanih osnovnih proizvodnih dajatev in dajatev B.

Predvidena skupna izguba ali skupni dohodek iz odstavka 1(e) se prilagodi v skladu z razliko med zneskoma iz (c) in (d).

[…]

8. Izvedbene določbe za uporabo tega člena bodo sprejete v skladu s postopkom iz člena 42(2), še zlasti pa bodo zajemale:

— zneske dajatev, ki jih je treba zaračunati,

[…]“

10 Po razglasitvi sodbe z dne 8. maja 2008 v združenih zadevah Zuckerfabrik Jülich in drugi (C-5/06 in od C-23/06 do C-36/06, ZOdl., str. I-3231) in sklepa z dne 6. oktobra 2008 v združenih zadevah SAFBA (od C-175/07 do C-184/07) je Evropska komisija sprejela Uredbo št. 1193/2009, s katero je popravila Uredbo Komisije (ES) št. 1762/2003 z dne 7. oktobra 2003 o določitvi zneskov za proizvodne dajatve in koeficienta za dodatne dajatve v sektorju sladkorja za tržno leto 2002/2003 (UL L 254, str. 4), Uredbo Komisije (ES) št. 1775/2004 z dne 14. oktobra 2004 o določitvi zneskov za proizvodne dajatve trgov za sladkor za tržno leto 2003/2004 (UL L 316, str. 64) in Uredbo Komisije (ES) št. 1686/2005 z dne 14. oktobra 2005 o določitvi zneskov za proizvodne dajatve in koeficienta za dodatne dajatve v sektorju sladkorja za tržno leto 2004/2005 (UL L 271, str. 12), ki jih je Sodišče razglasilo za neveljavne, ter Uredbo Komisije (ES) št. 164/2007 z dne 19. februarja 2007 o določitvi zneskov za proizvodne dajatve v sektorju sladkorja za tržno leto 2005/2006 (UL L 51, str. 17), ki prav tako temelji na metodi, ki jo je Sodišče razglasilo za neveljavno za tržna leta 2002/2003, 2003/2004 in 2004/2005. Komisija je zato proizvodne dajatve v sektorju sladkorja za tržna leta od 2002/2003 do 2005/2006 ponovno določila z retroaktivnim učinkom.

11 V uvodnih izjavah 5 in 6 Uredbe št. 1193/2009 je navedeno:

„(5) Sodišče je v sodbi z dne 8. maja 2008 v združenih zadevah C-5/06 in C-23/06 do C-36/06 sklenilo, da pregled Uredbe Komisije (ES) št. 1837/2002 z dne 15. oktobra 2002 o določitvi zneskov za proizvodne dajatve in koeficienta za dodatne dajatve v sektorju sladkorja za tržno leto 2001/2002 [(UL L 278, str. 13)] ni izključil obstoja nobenega dejavnika, ki bi lahko vplival na njeno veljavnost. Za določitev zneskov za proizvodne dajatve v navedenem tržnem letu bi Komisija izračunala povprečje izgube na osnovi skupnih količin izvoženega sladkorja v obliki predelanih proizvodov, ne glede na to, ali so te upravičene do nadomestil ali ne.

(6) Zato je primerno, da Komisija z uporabo enake metode izračunavanja, kot se je uporabljala za tržno leto 2001/2002, določi zneske za proizvodne dajatve in po potrebi koeficient za dodatne dajatve.“

12 V členih od 1 do 4 Uredbe št. 1193/2009 so določeni zneski proizvodnih dajatev v sektorju sladkorja za tržna leta od 2002/2003 do 2005/2006.

13 Člen 3 Uredbe št. 1193/2009 določa:

„Člena 1 in 2 Uredbe (ES) št. 1686/2005 se nadomestita z naslednjim:

‚[…]

Člen 2

Za tržno leto 2004/2005 se koeficient iz člena 16(2) [temeljne uredbe] določi na 0,25466 za Češko, Latvijo, Litvo, Madžarsko, Poljsko, Slovenijo in Slovaško ter na 0,14911 za ostale države.‘“

14 Člen 6 Uredbe št. 1193/2009 določa:

„Ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 1 se uporablja od 8. oktobra 2003.

Člen 2 se uporablja od 15. oktobra 2004.

Člen 3 se uporablja od 18. oktobra 2005.

Člen 4 se uporablja od 23. februarja 2007.“

15 Splošno sodišče Evropske unije je s sodbo z dne 29. septembra 2011 v zadevi Poljska proti Komisiji (T-4/06, neobjavljena v ZOdl.) razsodilo:

„Člen 2 Uredbe (ES) št. 1686/2005 […], kot je bila spremenjena s členom 3 Uredbe (ES) št. 1193/2009 […], se razglasi za ničen.“

Spora o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

Zadeva C-113/10

16 Družba Jülich je proizvajalka sladkorja.

17 Hauptzollamt Aachen (glavni carinski urad v Aix-la-Chapellu) je z odločbami z dne 21. oktobra 2003, 26. oktobra 2005 in 21. februarja 2007 družbi Jülich naložil proizvodne dajatve za tržna leta 2002/2003, 2004/2005 in 2005/2006. Pri tem se je skliceval na tri uredbe Komisije, in sicer za tržno leto 2002/2003 na Uredbo št. 1762/2003, za tržno leto 2004/2005 na Uredbo št. 1686/2005 in za tržno leto 2005/2006 na Uredbo št. 164/2007.

18 Družba Jülich je izpodbijala naložitev proizvodnih dajatev za ta tržna leta, zato je vložila ugovor zoper odločbo z dne 26. oktobra 2005 in predlagala spremembo odločb z dne 21. oktobra 2003 in z dne 21. februarja 2007. Pri tem je navedla, da so uredbe št. 1762/2003, št. 1686/2005 in št. 164/2007 neveljavne, saj je Komisija napačno določila stopnje dajatev.

19 Hauptzollamt Aachen je z odločbama z dne 28. in 29. decembra 2009 na podlagi Uredbe št. 1193/2009 določil proizvodne dajatve, ki jih je družba Jülich dolgovala za tržna leta 2002/2003, 2004/2005 in 2005/2006.

20 Družba Jülich je zoper ti odločbi vložila tožbo pri Finanzgericht Düsseldorf, z obrazložitvijo, da je Uredba št. 1193/2009 neveljavna.

21 Če bi Komisija ponovno izračunala ne le celotne zneske nadomestil za izvoze, temveč tudi skupne zneske nadomestil za tržna leta, na katera se nanaša spor o glavni stvari, in pri tem za izvoze brez nadomestil uporabila fiktivna nadomestila, predložitveno sodišče dvomi, da je nova ureditev, ki bi presegala pogoje, določene v zgoraj navedeni sodbi Zuckerfabrik Jülich in drugi, in bi se uporabila za že zaključena tržna leta, združljiva s prepovedjo retroaktivne veljavnosti, ki je načelo prava Unije.

22 Finanzgericht Düsseldorf je s sklepom z dne 2. marca 2010 prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je Uredba št. 1193/2009 veljavna?“

Zadeva C-147/10

23 Družba British Sugar, ki je proizvajalka sladkorja, je s tožbo zahtevala vračilo proizvodnih dajatev, ki jih je Rural Payments Agency preplačala za tržna leta od 2002/2003 do 2005/2006.

24 Družba British Sugar je na podlagi svoje razlage zgoraj navedene sodbe Zuckerfabrik Jülich in drugi izračunala, da presežek, ki ga je plačala za tržna leta od 2002/2003 do 2005/2006, znaša približno 12 531 000 EUR brez obresti.

25 Rural Payments Agency trdi, da Uredba št. 1193/2009 zdaj določa pravno formulo za izračun preveč plačanega zneska, dolgovanega družbi British Sugar, ki je pravno zavezujoča za zadevne stranke in predložitveno sodišče. Trdi, da je v skladu s to uredbo znesek, ki je dolgovan družbi British Sugar, 366 590,79 GBP in da se ji lahko izplača samo ta znesek.

26 Po mnenju družbe British Sugar je Uredba št. 1193/2009 neveljavna zlasti zaradi enake bistvene napake, ki je Sodišče vodila k razglasitvi neveljavnosti uredb št. 1762/2003, 1775/2004 in 1686/2005. V metodi izračuna, ki je bila sprejeta v novi uredbi, zlasti izračuna „povprečne izgube na tono“ iz člena 15(1)(d) temeljne uredbe, naj bi se upoštevale hipotetične izgube, ki odražajo nadomestila za izvoz, ki so bila nacionalno dostopna, vendar nikoli dejansko izplačana. Uredba št. 1193/2009 naj bi s tem tudi umetno povečala skupno izgubo, navedeno v členu 15(1)(e) temeljne uredbe.

27 Poleg tega naj Komisija ne bi bila pristojna za sprejetje Uredbe št. 1193/2009 na podlagi temeljne uredbe, zlasti ker temeljna uredba, ki je bila razveljavljena, v času sprejetja nove uredbe ni več veljala. Ker pristojnost v skladu s temeljno uredbo ni obstajala, naj bi bil za določitev proizvodnih dajatev v skladu s členom 43 PDEU pristojen Svet.

28 Dalje, Uredba št. 1193/2009 bi bila neveljavna tudi v delu, v katerem določa, da se za plačila, ki niso izražena v eurih, uporabijo menjalni tečaji, ki so veljali ob izračunu prvotno preplačanih dajatev, ne pa menjalni tečaji, ki so veljali v času izplačil nadomestil.

29 Rural Payments Agency trdi, da če se izkaže, da Uredba št. 1193/2009 sledi strukturi Uredbe št. 1837/2002, pregled katere ni pokazal ničesar, kar bi lahko vplivalo na njeno veljavnost, je mogoče, da je torej Sodišče njeno metodologijo posredno potrdilo.

30 Glede menjalnega tečaja (EUR/GBP) bi bilo treba uporabiti tistega, ki je veljal v času prvotnega izračuna proizvodnih dajatev za sladkor.

31 Nazadnje, Rural Payments Agency meni, da družbi British Sugar ne dolguje obresti za nobena od povračil preplačanih dolgovanih dajatev. Kakršno koli povračilo temu podjetju preplačanih zneskov bi torej moralo ustrezati sorazmernemu povračilu, ki ga Komisija zagotovi Rural Payments Agency v skladu s sistemom virov lastnih sredstev Skupnosti. Če v zakonodaji Unije ni pravne podlage glede lastnih virov sredstev, ki bi omogočila državam članicam izterjavo obresti od Komisije v zvezi s takim povračilom, Rural Payments Agency meni, da isto načelo velja za kakršno koli povračilo družbi British Sugar.

32 V teh okoliščinah je High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je Uredba [št. 1193/2009] neveljavna ob upoštevanju [zgoraj navedene] sodbe [Zuckerfabrik Jülich in drugi] in [zgoraj navedenega] sklepa [SAFBA]?

2. Ali je Uredba [št. 1193/2009] neveljavna tudi drugače, ob upoštevanju pravne podlage, na podlagi katere je bila sprejeta, in sicer [temeljne] uredbe?

3. Ali je treba pri izračunu izplačljivih nadomestil ob upoštevanju preplačil proizvodnih dajatev za sladkor v tržnih letih 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 in 2005/2006 veljaven menjalni tečaj in datum preračuna določiti na podlagi prava Evropske unije? Če je tako, ali je treba člen 6 Uredbe [št. 1193/2009] razlagati tako, da se zahtevajo izplačila nadomestil na podlagi menjalnih tečajev, ki so veljali ob prvotnem izračunu preplačane dajatve? Če je tako, ali je člen 6 Uredbe [št. 1193/2009] veljaven?

4. V zvezi z obrestmi:

([a]) Ali pravo [Unije] osebi v položaju tožeče stranke onemogoča uveljavljanje obresti od nacionalnega organa, pristojnega za zbiranje proizvodnih dajatev, od vsot, ki so bile preplačane na podlagi neveljavne uredbe Komisije, če nacionalni organ, pristojen za zbiranje dajatev, ne more uveljavljati obresti od ustreznih vsot, ki mu jih vrača Komisija?

([b]) Če je odgovor na [četrto] vprašanje[, točka (a),] pritrdilen, ali na podlagi pravilne razlage zakonodaje [Unije] glede virov lastnih sredstev [(Sklep 2000/597 in njegova izvedbena uredba (ES) št. 1150/2000)] nacionalni organ, pristojen za zbiranje proizvodnih dajatev, v okoliščinah zadevnega primera ne more uveljavljati obresti od vsot, ki mu jih vrača Komisija?

([c]) Če je odgovor na [četrto] vprašanje[, točka (a),] nikalen, ali pravo [Unije] prepoveduje nacionalnemu sodišču ali organu, da bi prosto presojo izvajal tako, da v takih okoliščinah osebi v položaju tožeče stranke ne bi prisodil obresti?“

Zadeva C-234/10

33 Družba Tereos, proizvajalka sladkorja, je v prepričanju, da so ji bile dajatve na podlagi Uredbe št. 1686/2005 preveč obračunane za tržno leto 2004/2005, 2. maja 2007 zaprosila receveur des douanes et droits indirects de Gennevilliers za delno vračilo. Ker ni prejela odgovora, je pri Tribunal de grande instance de Nanterre vložila tožbo, v kateri je trdila, da je bila Uredba št. 1686/2005 neveljavna, in zahtevala vračilo preplačanega zneska 11 600 782 EUR.

34 Po sprejetju Uredbe št. 1193/2009 je družba Tereos temu sodišču predlagala, med drugim, naj preden razsodi, Sodišču predloži vprašanje za predhodno odločanje o veljavnosti Uredbe št. 1193/2009 ob upoštevanju člena 15 temeljne uredbe in v njeno korist odredi vračilo zahtevanega zneska 11 600 782 EUR, skupaj z obrestmi.

35 Predložitveno sodišče ugotavlja, da Komisija v okviru Uredbe št. 1193/2009 ni ponovno izračunala dajatve ob strogi uporabi metode izračuna iz člena 15 temeljne uredbe, kot je Sodišče razložilo v zgoraj navedeni sodbi Zuckerfabrik Jülich in drugi, temveč je uporabila metodo, ki je že bila uporabljena za tržno leto 2001/2002, saj je Sodišče navedlo, da pri pregledu Uredbe št. 1837/2002 ni bilo ugotovljenih nobenih dejavnikov, ki bi lahko vplivali na njeno veljavnost.

36 Tribunal de grande instance de Nanterre je zato prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 15(1)(d) [temeljne] uredbe razlagati tako, da je treba pri izračunu povprečne izgube za vse kategorije izvoženega sladkorja znesek dejanskih stroškov deliti z zneskom izvožene količine, ne glede na to, ali so bila za to količino dejansko izplačana nadomestila ali ne?

2. Ali je Uredba št. 1193/2009 glede na člen 15 [temeljne] uredbe neveljavna v delu, v katerem določa tako proizvodno dajatev za sladkor, ki je izračunana na podlagi povprečne izgube, pri izračunu katere se, kar zadeva sladkor, izvožen v predelanih proizvodih, znesek izvoznega nadomestila na enoto za te proizvode pomnoži s skupno izvoženo količino, vključno s količino, ki je bila izvožena brez izplačila nadomestila, ne pa da bi se dejansko nastali stroški delili z zneskom izvožene količine, ne glede na izplačilo nadomestila?“

Združitev zadev C-113/10, C-147/10 in C-234/10

37 S sklepom predsednika četrtega senata Sodišča z dne 15. aprila 2011 so bile zadeve C-113/10, C-147/10 in C-234/10 zaradi vsebinske povezanosti združene za ustni postopek in izdajo sodbe.

Vprašanja za predhodno odločanje

Edino vprašanje v zadevi C-113/10, prvo vprašanje v zadevi C-147/10 in vprašanji v zadevi C-234/10

38 S temi vprašanji, ki jih je treba preučiti skupaj, predložitvena sodišča v bistvu želijo izvedeti, ali je metoda izračuna povprečne izgube na tono sladkorja glede na izvozne obveznosti, izpolnitev katerih se zahteva v tekočem tržnem letu (v nadaljevanju: povprečna izguba), ki jo je Komisija sprejela v Uredbi št. 1193/2009, v skladu s temeljno uredbo, kakor jo je razložilo Sodišče v zgoraj navedeni sodbi Zuckerfabrik Jülich in drugi ter zgoraj navedenem sklepu SAFBA.

39 Na podlagi člena 15(1)(d) temeljne uredbe povprečna izguba ustreza razliki med skupnim zneskom nadomestil in skupnim zneskom dajatev glede na skupno tonažo izvoznih obveznosti, ki jih je treba izpolniti v tekočem tržnem letu. Predvidena skupna izguba se v skladu s členom 15(1)(e) te uredbe izračuna tako, da se presežek, ki se izvozi, pomnoži s povprečno izgubo.

40 Ni sporno, da se metoda izračuna povprečne izgube, uporabljena za Uredbo št. 1193/2009, v dveh točkah razlikuje od tiste, ki je bila uporabljena za uredbe št. 1762/2003, št. 1775/2004, št. 1686/2005 in št. 164/2007.

41 Po eni strani „skupna tonaža izvoznih obveznosti“, ki v skladu s členom 15(1)(d) temeljne uredbe tvori imenovalec količnika, ki omogoča izračun povprečne izgube, zdaj vključuje vse izvozne obveznosti, vključno s tistimi, ki niso bile predmet izvoznega nadomestila. Takšna sprememba načina izračuna povprečne izgube je – tako kot so se v preostalem strinjali vsi udeleženci, ki so podali svoja pojasnila – v skladu s členom 15(1)(d) temeljne uredbe, kot ga razlaga Sodišče zlasti v zgoraj navedeni sodbi Zuckerfabrik Jülich in drugi.

42 Po drugi strani se „skupni znesek nadomestil“ za sladkor, vsebovan v predelanih proizvodih, ki v skladu s členom 15(1)(d) temeljne uredbe tvori del količnika za izračun povprečne izgube, izračuna v treh korakih. Prvič, vsota izvoznih obveznosti za to kategorijo sladkorja se deli z dvanajst, pri čemer se vsaka od teh dvanajstin pripiše mesecu tržnega leta. Drugič, tako izračunano število se za vsak mesec pomnoži z zneskom povprečnega nadomestila, ki se čez mesec plača za to vrsto izvoznega carinskega postopka. Tretjič, rezultati za vsakega od teh mesečnih proizvodov se dodajo, da se dobi skupni znesek nadomestil za celotno tržno leto.

43 Komisija poudarja, da je bila ta metoda izračuna povprečne izgube uporabljena že v preteklosti, zlasti v Uredbi št. 1837/2002. To metodo naj bi Sodišče potrdilo v zgoraj navedeni sodbi Zuckerfabrik Jülich in drugi, v kateri je odločilo, da po pregledu Uredbe št. 1837/2002 ni bil ugotovljen noben dejavnik, ki bi lahko vplival na njeno veljavnost.

44 Te utemeljitve ni mogoče sprejeti.

45 Sodišče se je v zgoraj navedeni sodbi Zuckerfabrik Jülich in drugi glede veljavnosti Uredbe št. 1837/2002 izreklo le toliko, kot je bilo potrebno za odgovor na vprašanja, ki so mu bila predložena, pri tem pa je upoštevalo predstavljene argumente. Natančneje, iz točk 61 in 63 te sodbe izhaja, da se je Sodišče izreklo glede metode, ki jo Komisija uporablja za izračun skupne tonaže izvoznih obveznosti, ne pa glede vseh dejavnikov za izračun povprečne izgube. Kot je navedel generalni pravobranilec v točki 83 sklepnih predlogov, Sodišče ni preizkusilo formule, uporabljene za izračun skupnega zneska nadomestil in sprejete v okviru Uredbe št. 1193/2009. To vprašanje je treba torej ponovno preučiti, da se odloči glede skladnosti te uredbe s členom 15(1)(d) temeljne uredbe.

46 Za to je treba spomniti, da je namen temeljne uredbe vzpostavitev sistema samofinanciranja stroškov prodaje presežkov, s katerim se pravično, vendar učinkovito zagotovi, da proizvajalci sami v celoti pokrijejo te stroške (zgoraj navedena sodba Zuckerfabrik Jülich in drugi, točka 44). Posledično sprejeta metoda izračuna v praksi ne sme povzročiti, da se *a priori* določi znesek skupne izgube – ki je višji od zneska stroškov, povezanih z nadomestili – v razmerju do stroškov prodaje presežkov proizvodnje Skupnosti (zgoraj navedena sodba Zuckerfabrik Jülich in drugi, točka 60).

47 Poleg tega iz člena 15(1)(e) temeljne uredbe izhaja, da je skupna izguba rezultat pomnožitve presežka, ki se izvozi, in povprečne izgube. Previsoka ocena povprečne izgube zato neizogibno povzroči previsoko oceno skupne izgube.

48 Pri metodi, ki jo Komisija uporablja za določitev zneska dajatev v sektorju sladkorja, kot je določena v Uredbi št. 1193/2009, se ne upoštevajo izvozna nadomestila, ki se plačajo, da se zagotovi prodaja količin sladkorja, vsebovanih v predelanih proizvodih. Tem količinam se, nasprotno, pripiše teoretični znesek nadomestila, ki temelji na povprečju zneskov, ki jih določi Komisija v rednih razmakih, neodvisno od tega, ali je bilo nadomestilo dejansko plačano in v kakšnem dejanskem znesku.

49 Vendar ker se, kot izhaja iz spisa, zlasti pa iz različnih delovnih dokumentov upravnega odbora za skupno organizacijo kmetijskih trgov, izvozi bistveni del sladkorja, vsebovanega v predelanih proizvodih, ne da bi se kadarkoli plačala nadomestila, ki jih je treba plačati, ta metoda izračuna povzroči umetno povečanje skupnega zneska nadomestil. Znesek, ki ga je določila Komisija kot skupni znesek nadomestil, torej ne izkazuje nobene neposredne povezave z obremenitvami proračuna Evropske unije na podlagi razpoložljivosti presežka sladkorja.

50 Poudariti je treba, da celotni znesek nadomestil tvori del imenovalca količnika, ki omogoča izračun povprečne izgube. Poleg tega povečanje imenovalca nujno pomeni previsoko oceno povprečne izgube in s tem torej celotne izgube, ob kršitvi člena 15(1) temeljne uredbe.

51 Komisija dalje navaja, da je prisiljena uporabiti to metodo izračuna, da bi zagotovila spoštovanje v prihodnost usmerjenega sistema, ki je bil uveden s to uredbo.

52 Vendar tej trditvi ni mogoče pritrditi. Iz razlogov, predstavljenih v točki 49 te sodbe, namreč postopka pomnožitve mesečnega zneska izvoznih obveznosti s povprečnim nadomestilom, ki ga je treba plačati vsak mesec, ni mogoče šteti za sredstvo za napoved zneska možnih nadomestil, ki bodo plačana za sladkor, vsebovan v predelanih proizvodih.

53 Tako okvir, ki ga je uporabila Komisija, presega namen temeljne uredbe, predstavljen v točki 46 te sodbe, zlasti pa primerno financiranje stroškov, povezanih s prodajo presežne proizvodnje Skupnosti, kolikor v praksi povzroča, da se skupna izguba vnaprej določi višje, kot znašajo odhodki za nadomestila.

54 Ob upoštevanju navedenega je treba na edino vprašanje v zadevi C-113/10, na prvo vprašanje v zadevi C-147/10 in na vprašanji v zadevi C-234/10 odgovoriti, da je Uredba št. 1193/2009 v drugih določbah od tistih iz člena 3, ki so že nične zaradi razglasitve ničnosti člena 2 Uredbe št. 1686/2005 s sodbo v zadevi Poljska proti Komisiji, neveljavna.

Drugo vprašanje v zadevi C-147/10

55 Ob upoštevanju odgovora na edino vprašanje v zadevi C-113/10, na prvo vprašanje v zadevi C-147/10 in na vprašanji v zadevi C-234/10, na drugo vprašanje v zadevi C-147/10 ni treba odgovoriti.

Tretje vprašanje v zadevi C-147/10

56 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v zadevi C-147/10 v bistvu sprašuje, ali je treba menjalni tečaj, uporabljen pri izračunu nadomestila za preplačane proizvodne dajatve v sektorju sladkorja, določiti v skladu s pravom Unije in ali je treba člen 6 Uredbe št. 1193/2009 razlagati tako, da zahteva, da se uporabi menjalni tečaj, ki je veljal takrat, ko so bile te dajatve prvotno določene.

57 Glede člena 6 Uredbe št. 1193/2009, ki je v točki 54 izreka te sodbe razglašena za neveljavno, je v vsakem primeru treba ugotoviti, da ta predpis zgolj določa, kdaj ta uredba začne veljati in od kdaj se lahko uporabljajo njeni členi od 1 do 4, zato ni mogoče izhajati iz tega, da določa datum, ki je merodajen za določitev menjalnega tečaja, ki velja za določitev nadomestil preplačanih proizvodnih dajatev za tržna leta 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005 in 2005/2006.

58 Ker so bile te dajatve v skladu s členom 8(1) sklepov 2000/597 in 2007/436 zaračunane s strani držav članic na podlagi zakonodajnih in upravnih predpisov, ki jih je v vsakem primeru treba prilagoditi zahtevam prava Unije, spadajo spori glede zneskov nadomestil, pobranih za račun Unije, na področje pristojnosti nacionalnih sodišč, ki morajo glede njih odločiti na podlagi nacionalnega postopkovnega in materialnega prava, če pravo Unije na zadevnem področju ne določa ničesar drugega (sodbi z dne 21. maja 1976 v zadevi Roquette frères proti Komisiji, 26/74, str. 677, točka 11, in z dne 12. junija 1980 v zadevi Express Dairy Foods, 130/79, Recueil, str. 1887, točka 11).

59 Ugotoviti je treba, da ni predpisov Unije, ki bi urejali menjalni tečaj, ki ga je treba uporabiti pri izračunu nadomestila za neupravičeno plačane proizvodne dajatve v sektorju sladkorja.

60 Če ni ustreznih predpisov prava Unije, morajo nacionalni organi, zlasti v primeru nadomestila za neupravičeno plačane dajatve na podlagi uredb Unije, ki so razglašene za neveljavne, urejati vsa povezana vprašanja, kot je plačilo obresti, v skladu z nacionalnimi predpisi glede obrestne mere in datuma, od katerega je treba izračunati obresti (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Express Dairy Foods, točki 14 in 17).

61 Ker na tem področju ni predpisov Unije, je treba torej na podlagi pravnega reda vsake države članice določiti pogoje za plačilo teh obresti, zlasti obrestno mero in metodo izračuna teh obresti (navadne obresti ali obrestovane obresti). V zvezi s temi pogoji je treba upoštevati načela enakovrednosti in

učinkovitosti, to pomeni, da ne smejo biti manj ugodni od tistih, ki veljajo za podobna nacionalna pravna sredstva, niti ne smejo v praksi povzročati nemogočega ali znatno oteženega uveljavljanja pravic, ki jih podeljuje pravo Unije (glej sodbo z dne 19. julija 2012 v zadevi Littlewoods Retail in drugi, C-591/10, točka 27).

62 To velja tudi za menjalni tečaj, ki se uporablja za nadomestilo preplačanih proizvodnih dajatev v sektorju sladkorja in ki ga je treba torej načeloma določiti na podlagi notranjega pravnega reda zadevne države članice.

63 Ob upoštevanju navedenega je treba na tretje vprašanje v zadevi C-147/10 odgovoriti, da ker ni določb prava Unije v zvezi s tem, je treba menjalni tečaj za izračun nadomestila, dolgovanega za preplačane proizvodne dajatve v sektorju sladkorja, določiti na podlagi nacionalnega prava zadevne države članice.

Četrto vprašanje v zadevi C-147/10

64 Predložitveno sodišče s četrtim vprašanjem v zadevi C-147/10 v bistvu sprašuje, ali pravo Unije nasprotuje plačilu obresti na zneske, ki so bili neupravičeno plačani kot proizvodne dajatve v sektorju sladkorja, če zadevna država članica ne more zahtevati ustreznih obresti na lastna sredstva Unije, in ali pravo Unije, če je odgovor na to vprašanje nikalen, nacionalnim sodiščem ali organom dovoljuje, da ob sklicevanju na diskrecijsko pravico, ki jo imajo na podlagi nacionalnega prava, ne odobrijo obresti.

65 Upravičeni subjekti imajo, če je država članica pobrala davke, s tem da je kršila pravila prava Unije, pravico do vračila ne le neupravičeno obračunanega davka, ampak tudi zneskov, ki so bili tej državi plačani ali jih je zadržala in so neposredno povezani s tem davkom. To zajema tudi izgube, nastale zaradi nedostopnosti denarnih zneskov zaradi predčasne zapadlosti davka (glej sodbe z dne 8. marca 2001 v združenih zadevah Metallgesellschaft in drugi, C-397/98 in C-410/98, Recueil, str. I-1727, točke od 87 do 89; z dne 12. decembra 2006 v zadevi Test Claimants in the FII Group Litigation, C-446/04, ZOdl., str. I-11753, točka 205, in zgoraj navedeno sodbo Littlewoods Retail in drugi, točka 25).

66 Iz te sodne prakse je razvidno, da načelo obveznosti držav članic, da vrnejo zneske davka, pobranega v nasprotju s pravom Unije, skupaj z obrestmi, izhaja iz tega prava (glej zgoraj navedeno sodbo Littlewoods Retail in drugi, točka 26).

67 Neodvisno od vprašanja, ali država članica lahko zahteva obresti za lastna sredstva Unije, na katero v okviru te zadeve ni treba odgovoriti, so stranke, ki so upravičene do nadomestila neupravičeno plačanih zneskov iz naslova proizvodnih dajatev za sektor sladkorja, določenih na podlagi neveljavne uredbe, upravičene tudi do nakazila ustreznih obresti.

68 Zato se nacionalno sodišče ne sme sklicevati na svojo diskrecijsko pravico, da zavrne plačilo obresti za zneske, ki jih je država članica neupravičeno prejela na podlagi neveljavne uredbe, zato ker ta država članica ne more zahtevati ustreznih obresti za lastna sredstva Unije.

69 Na četrto vprašanje v zadevi C-147/10 je treba odgovoriti, da so na podlagi prava Unije stranke, ki so upravičene do nadomestila za neupravičeno plačane zneske iz naslova proizvodnih dajatev za sektor sladkorja, določenih na podlagi neveljavne uredbe, upravičene tudi do nakazila ustreznih obresti. Nacionalno sodišče v okviru svoje diskrecijske pravice ne more zavrniti plačila obresti za zneske, ki jih je država članica neupravičeno prejela na podlagi neveljavne uredbe, zato ker ta država članica ne more zahtevati ustreznih obresti za lastna sredstva Unije.

Stroški

70 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Uredba Komisije (ES) št. 1193/2009 z dne 3. novembra 2009 o popravku uredb (ES) št. 1762/2003, (ES) št. 1775/2004, (ES) št. 1686/2005, (ES) št. 164/2007 in o določitvi zneskov za proizvodne dajatve v sektorju sladkorja za tržna leta 2002/2003, 2003/2004, 2004/2005, 2005/2006 je v drugih določbah od tistih iz člena 3, ki so že nične zaradi razglasitve ničnosti člena 2 Uredbe Komisije (ES) št. 1686/2005 z dne 14. oktobra 2005 o določitvi zneskov za proizvodne dajatve in koeficienta za dodatne dajatve v sektorju sladkorja za tržno leto 2004/2005, ki jih je Splošno sodišče Evropske unije razglasilo za nične s sodbo z dne 29. septembra 2011 v zadevi Poljska proti Komisiji (T-4/06), je neveljavna.**

2. **Ker ni določb prava Unije v zvezi s tem, je treba menjalni tečaj za izračun nadomestila, dolgovanega za preplačane proizvodne dajatve v sektorju sladkorja, določiti na podlagi nacionalnega prava zadevne države članice.**

3. **Na podlagi prava Unije so stranke, ki so upravičene do nadomestila za neupravičeno plačane zneske iz naslova proizvodnih dajatev za sektor sladkorja, določenih na podlagi neveljavne uredbe, upravičene tudi do nakazila ustreznih obresti. Nacionalno sodišče v okviru svoje diskrecijske pravice ne more zavrniti plačila obresti za zneske, ki jih je država članica neupravičeno prejela na podlagi neveljavne uredbe, zato ker ta država članica ne more zahtevati ustreznih obresti za lastna sredstva Evropske unije.**

Podpisi